

resource] of // is the Mykolaiv spring in Wikipedii. it is access Mode: The name is from ekrana. <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D/> it is Date of access: in 5. 12. 2016

6. Nechiporenko I. Opyt of raboty of Boguslavskoy of factory of «Pobeda» for sovershenstvovaniyu tekhnologii hand patterned tkachestva Moscow : Owls. artist, 1974. S. 134.

7. Nikolaeva T.A.Ukrainskiy suit: a hope is on a renaissance. Kyiv : Dnepr, 2005. 317 s.

8. Warping machine. Kievan national university of technology and design [Electronic resource] of // Machine and automats of department of technologies and design: [site]. it is Text. And count. dan. it is access Mode: The name is from ekrana. http://ru.knutd.edu.ua/university/faculties/tlp/tlpttv/tlp_tv_labmachines_photo/ it is Date of access: in 10.12.2015

9. Artistic trades of Ukraine : [album] / N.N. Kisseleva, T.V. Kara-Vasil'eva, T.V. Pridatko. Kyiv : Art, 1979. 253 s. : il.

10. Central state kinofotofonoarkhiv Ukraine of the name of G. S. Pshenichnogo (Mcode 21; '0-134390). Industry of different oblostey Ukraine, picture of labour of masters, artists, is on the productions of artistic industry of USSR.

УДК 792.82(477)“195/199”

*Горбатова Надія Олександрівна,
кандидат історичних наук, доцент
кафедри сучасної бальної хореографії
Київського національного університету
культури і мистецтв
gorbatova@ukr.net*

СТАНОВЛЕННЯ DANCE MEDICINE & SCIENCE У ВИЩІЙ ХОРЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ

Мета роботи. Проаналізувати особливості становлення та тенденції розвитку Dance Medicine and Science – однієї з найперспективніших галузей наукових досліджень хореографічної освіти в контексті навчального процесу вищої освіти США та Західної Європи. **Методологію** дослідження складають принципи об'єктивності, історизму, багатofакторності, системності, комплексності та плюралізму; а для досягнення мети використано **методи**: проблемно-хронологічний, конкретно-історичний, статистичний, описовий, логіко-аналітичний. **Наукова новизна.** Розглянуто особливості та тенденції розвитку новітньої галузі хореографічної освіти – Dance Medicine and Science; досліджено діяльність Асоціації медицини виконавських мистецтв (The Performing Arts Medicine Association), Національного інституту танцювальної медицини і науки (Великобританія) та Міжнародної асоціації танцювальної медицини і науки (International Association of Dance Medicine and Science); проаналізовано особливості, наукову літературу та методичне забезпечення навчальних курсів «Dance Medicine and Science» кваліфікаційного рівня бакалавр та магістр; визначено пріоритетні форми впровадження Dance Medicine and Science в хореографічну освіту в Україні, а також важливість інноваційного підходу до розробки навчальних планів підготовки фахівців, з урахуванням передового зарубіжного досвіду. **Висновки.** На сучасному етапі Dance Medicine and Science як багатоаспектна наука, що сублімує знання з медицини, спорту, соматки, телетерапії, фізіотерапії, танцю, анатомії, фізіології, психології, кінезіології, біомеханіки, аналізу рухів та харчування з метою вивчення кількісних та якісних аспектів навчання танцю, визнана окремою галуззю хореографічної освіти, яка поєднує ряд наукових дисциплін у робочу практику

танцюристів, хореографів та викладачів танцю. На нашу думку, на сучасному етапі формування та реорганізації системи вищої освіти в Україні, впровадження Dance Medicine and Science в навчальний процес вищих мистецьких закладів та залучення інноваційного підходу зарубіжного досвіду до розробки навчальних планів хореографічної галузі, посприяє підготовці висококваліфікованих та конкурентоспроможних у світових масштабах фахівців.

Ключові слова: Dance Medicine and Science, хореографічна освіта, вищі мистецькі навчальні заклади, програми курсу.

Горбатова Надежда Александровна, кандидат исторических наук, доцент кафедры бальной хореографии, Киевский национальный университет культуры и искусств

Становление Dance Medicine and Science в высшем хореографическом образовании

Цель работы. Проанализировать особенности становления и тенденции развития Dance Medicine and Science – одной из самых перспективных отраслей научных исследований хореографического образования в контексте учебного процесса высшего образования США и Западной Европы. **Методологию исследования** составляют принципы объективности, историзма, многофакторности, системности, комплексности и плюрализма; а для достижения цели использованы методы: проблемно-хронологический, конкретно-исторический, статистический, описательный, логико-аналитический. **Научная новизна.** Рассмотрены особенности и тенденции развития новой отрасли хореографического образования – Dance Medicine and Science; исследована деятельность Ассоциации медицины исполнительских искусств (The Performing Arts Medicine Association), Национального института танцевальной медицины и науки (Великобритания), а также Международной ассоциации танцевальной медицины и науки (International Association of Dance Medicine and Science); проанализированы особенности, научная литература и методическое обеспечение учебных курсов «Dance Medicine and Science» квалификационного уровня бакалавр и магистр; определены приоритетные формы внедрения Dance Medicine and Science в хореографическое образование в Украине, а также важность инновационного подхода к разработке учебных планов подготовки специалистов, с учетом передового зарубежного опыта. **Выводы.** На современном этапе Dance Medicine and Science как многоаспектная наука сублимирует знания медицины, спорта, соматики, телетерапии, физиотерапии, танца, анатомии, физиологии, психологии, кинезиологии, биомеханики, анализа движений и питания с целью изучения количественных и качественных аспектов обучение танцу и признана отдельной отраслью хореографического образования, которая объединяет ряд научных дисциплин в рабочую практику танцоров, хореографов и преподавателей танца. По нашему мнению, на современном этапе формирования и реорганизации системы высшего образования в Украине, внедрение Dance Medicine and Science в учебный процесс высших художественных заведений и привлечения инновационного подхода зарубежного опыта к разработке учебных планов хореографической области, поспособствует подготовке высококвалифицированных и конкурентоспособных в мировых масштабах специалистов.

Ключевые слова: Dance Medicine and Science, хореографическая образование, высшие художественные учебные заведения, программы курса.

Gorbatova Nadezhda, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Ballroom Choreography Department, Kyiv National University of Culture and Arts

Development of Dance Medicine & Science in higher choreographic education

The purpose of the article. To analyze the peculiarities of the formation and trends of the development of Dance Medicine and Science – one of the most promising branches of scientific research of choreographic education in the context of the educational process of higher education in the USA and Western Europe. **The methodology of the study** consists of the principles of objectivity, historicism, multifactor, systemicity, complexity and pluralism; and to achieve the goal methods used: problem-chronological, concrete-historical, statistical, descriptive, logical-analytical. **Scientific novelty.** Features and trends of development of the newest branch of choreographic education – Dance Medicine and Science; the activities of the The Performing Arts Medicine Association, the National Institute of Dance

Medicine and Science (UK) and the International Association of Dance Medicine and Science (the Association of Dance Medicine and Science); the features, scientific literature and methodical provision of Dance Medicine and Science courses of a Bachelor's and Master's degree; the priority forms of the introduction of Dance Medicine and Science in choreographic education in Ukraine are determined, as well as the importance of an innovative approach to the development of training curricula for specialists, taking into account advanced foreign experience. **Conclusions.** At the present stage, Dance Medicine and Science, as a multidimensional science subliming the knowledge of medicine, sports, somatics, teletherapy, physiotherapy, dance, anatomy, physiology, psychology, kinesiology, biomechanics, movement analysis and nutrition, to study quantitative and qualitative aspects dance training, recognized as a separate branch of choreographic education, which combines a number of scientific disciplines into the practice of dancers, choreographers and dance instructors. In our opinion, at the present stage of the formation and reorganization of the higher education system in Ukraine, the introduction of Dance Medicine and Science into the educational process of higher art institutions and the attraction of an innovative approach of foreign experience to the development of educational plans of the choreographic industry, will facilitate the preparation of highly skilled and competitive international experts.

Key words: Dance Medicine and Science, choreographic education, higher educational institutions, course programs.

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі Танцювальна медицина і наука (Dance Medicine and Science) є однією з найперспективніших галузей наукових досліджень та хореографічної освіти у багатьох країнах світу, оскільки полягає у вивченні кількісних та якісних аспектів навчання танцю і поєднує ряд наукових дисциплін у робочу практику танцюристів, хореографів та викладачів танцю. Важливим інноваційним підходом у розвитку хореографічної освіти в провідних мистецьких вищих навчальних закладах США, Австралії та Західної Європи стало запровадження курсів «Dance Medicine and Science» у навчальну програму. З огляду на важливість залучення передового досвіду у процесі формування та реорганізації системи вищої хореографічної освіти в Україні, вважаємо за доцільне проаналізувати головні засади, особливості та тенденції розвитку даної галузі хореографічної освіти, з метою виявлення актуальних форм впровадження певних аспектів навчальної дисципліни «Танцювальна медицина і наука» у вітчизняну вищу мистецьку освіту.

Аналіз досліджень і публікацій. В умовах активного розвитку хореографічного мистецтва, галузь танцювальної медицини та науки у полі досліджень зарубіжних науковців набуває особливого значення. Американські, європейські та австралійські дослідники протягом кількох останніх десятиліть розробляють нові, сучасні та інноваційні підходи до вивчення та навчання танцю, на основі симбіозу теоретичних знань та практичних результатів суміжних галузей – фізіології, медицини, психології, естетики, хореографії, фізичної культури, філософії, етнології тощо, які й стали основою Dance Medicine and Science.

Певні аспекти інтеграції танцю з медициною, психологією та фізіологією висвітлено і в культурологічних та мистецтвознавчих розробках вітчизняних науковців. Наприклад, В. Волчукова («Розвиток невербальної комунікації на прикладі танцювально-рухової терапії», 2008) аналізує роль танцювально-рухової терапії у навчальному процесі вищої школи; Т. Гузун та С. Гузун («Роль танцю в освітньому процесі», 2010), обґрунтовуючи сфери виховання

творчої особистості засобами мистецтва, розглядають природу танцю у контексті взаємодії психічної та фізичної субстанцій людини та ін.

На жаль, у вітчизняному науковому обігу відсутні праці, присвячені танцювальній медицині та науці як інноваційній навчальній дисципліні, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета дослідження. Проаналізувати особливості становлення та тенденції розвитку Dance Medicine and Science – однієї з найперспективніших галузей наукових досліджень хореографічної освіти в контексті навчального процесу вищої освіти США та Західної Європи.

Виклад основного матеріалу. На початку 90-х рр. XX ст. галузь танцювальної медицини та науки (Dance Medicine and Science) починає активно розроблятися американськими та європейськими науковцями: розробляються методи навчання танцю, які включають фізичні, психічні та психологічні аспекти. 1989 р. засновано Асоціацію медицини виконавських мистецтв (The Performing Arts Medicine Association), а 1990 р. – Міжнародну асоціацію танцювальної медицини і науки (International Association of Dance Medicine and Science), діяльність яких присвячена здоров'ю та успішності танцюристів, вдосконаленні практики навчання хореографів. Члени організацій – провідні вчителі танців, практикуючі танцюристи, а також медичні працівники з багатьох країн світу, наукові розробки яких у галузі проблем моторного навчання, балансу та пропріоцепції, безпеки танцюристів, соматичних практик, біомеханічного вивчення конкретних рухів, харчування, відновлення після травмування тощо, спрямовані на забезпечення здоров'я та довголіття майстрів хореографічного мистецтва. Завдяки їхнім розробкам, танцюристи можуть отримати висококваліфіковані знання про різноманітні підходи до тренування, можливості власного тіла, а відтак сформувати правильні методи підготовки тіла до хореографічної практики.

Варто зазначити, що на сучасному етапі членами Міжнародної асоціації танцювальної медицини і науки є 900 всесвітньовідомих практиків танцювальної медицини, викладачі танців, науковці у галузі хореографії та танцюристів із 35-ти країн [1].

Наприкінці 90-х рр. XX ст. Dance Medicine and Science як багатоаспектна наука, що сублімує знання з медицини, спорту, соматки, телетерапії, фізіотерапії, танцю, анатомії, фізіології, психології, кінезіології, біомеханіки, аналізу рухів та харчування, була визнана окремою галуззю хореографічної освіти [5, 112].

Важливим інноваційним підходом у розвитку хореографічної освіти у провідних вищих навчальних закладах США, Канади, Австралії та Західної Європи, стало запровадження курсів «Dance Medicine and Science», спрямованих на вивчення студентами теорії руху людини задля звукової, логічної та осмисленої танцювальної діяльності, у яких поєднано теорію та практику у контексті танцювальних технік, хореографії та педагогіки.

Наразі можливості у здобутті вищої освіти в даній галузі надають такі заклади як: університет Мельбурна (University of Melbourne) та університет Нотр-Дам (University of Notre Dame) в Австралії; Йоркський університет (York University) в Канаді; Стразьбурзький університет (University of Stuttgart) в

Німеччині; університет штату Каліфорнія в Лон-Біч (California State University, Long Beach), університет штату Каліфорнія в Нортріджі (California State University, Northridge), університет Кейс Вестерн Резерв (Case Western Reserve University (CWRU), коледж в Брокпорті/Державний університет Нью-Йорка (The College at Brockport/ State University of New York (SUNY), університет штату Флорида (State University of Florida), університет Джорджа Мейсона (George Mason University), Гаучер коледж (Goucher College), університет Індіани (Indiana University), університет Огайо (Ohio University), університет Шенендоа (Shenandoah University), університет Орегона (University of Oregon (UO), університет Південної Флориди (University of South Florida), університет Юти (University of Utah), університет Вайомінгу (University of Wyoming (BFA), університет Співдружності Вірджинії (Virginia Commonwealth University), Державний університет штату Огайо (The Ohio State University) у США.

У Великобританії курс «Dance Medicine and Science» запроваджений у програму навчальних закладів: Бакінгемширський Новий університет (Bucks New University (BA (Hons) in Dance and Fitness/ Dance and Performance), Лондонський університет Метрополітен (London Metropolitan University (BSc (Hons) in Sports and Dance Therapy), Манчестерський університет Метрополітен (Manchester Metropolitan University (MA/MSc Exercise and Sport та Masters by research and PhD study), Консерваторія музики і танцю Трінті Лабан (Trinity Laban Conservatoire of Music and Dance (MSc in Dance Science та PhD in Dance/Music Science), університет Саффолка (University Campus Suffolk (BA (Hons) Dance), університет Единбургу (University of Edinburgh (MSc in Dance Science and Education) та університет Вулверхемптона (University of Wolverhampton (MSc Dance Science та PhD in Dance Medicine and Science) [2, 8–10].

Метою курсів є осмислення та вироблення навичок ефективних та виразних рухів без загрози травмування, задля повноцінного розкриття танцюристом власного потенціалу. Окрім проходження тренінгів з профілактики та реабілітації травм у хореографічній практиці, студенти вивчають структурно-функціональну анатомію опорно-рухового апарату, анатомічні структури та біомеханіку в контексті танців, статичні та динамічні танцювальні техніки (кінезіологія).

Варто зазначити, що серед вищих навчальних закладів Великобританії Консерваторія музики і танцю Трінті Лабан та університет Вулверхемптона першими розробили навчальні програми для вивчення танцювальної медицини і науки на післядипломному рівні – магістр танцювальної науки Трінті Лабан (MSc Dance Science Trinity Laban), магістр танцювальної науки університету Вулверхемптона (MSc Dance Science University of Wolverhampton), випускники яких наразі складають основу танцювальної науки та досліджень у галузі хореографії на міжнародному рівні. На сучасному етапі додаткові ступені у галузі танцювальних наук також надаються випускникам партнерських закладів Національного інституту танцювальної медицини і науки – університету Единбурга (University of Edinburgh) та університету Бедфордшира (University of Bedfordshire); навчання в аспірантурі та окремі модулі танцювальної медицини пропонують Лондонський університет королеви Марії, Ноттінгемський універ-

ситет, а Університетський коледж Лондона – надає можливість отримати ступінь магістра у галузі медицини мистецтв. Університет Бірмінгема, Університет Вулвергемптона та Трінті Лабан також забезпечують навчання докторантів [3].

За підтримки Асоціації медицини виконавських мистецтв, у вищих мистецьких навчальних закладах США регулярно проходять наукові конференції з медицини у галузі виконавських мистецтв.

У Великобританії існує спеціальна програма, організована за участю Національного інституту танцювальної медицини і науки (National institute of dance medicine and science) та організацій-членів: Королівської національної ортопедичної лікарні (Royal National Orthopaedic Hospital), Бірмінгемського Королівського балету (Birmingham Royal Ballet), Університету Вулвергемптона, (University of Wolverhampton), Університету Бірмінгема (University of Birmingham), Королівського Балету Великобританії (The Royal Ballet), Трінті Лабан консерваторії музики і танцю (Trinity Laban Conservatoire of Music and Dance) та Jerwood Charitable Foundation, проведення семінарів та конференцій для викладачів танців, професійних практикуючих хореографів та студентів усіх танцювальних жанрів, які присвячені темі здоров'я, фітнесу, безпечної практики танців та підвищенню продуктивності танцюристів; поєднано теоретичні та практичні частини, задля поглиблення розуміння особливостей роботи з танцюристами та їхніми конкретними потребами, оптимізації потенціалу хореографів завдяки сублімації знань таких галузей як фізіологія, психологія, дієтологія та біомеханіка.

Провідну роль у роботі вищезгаданих закладів освіти і науки займає розробка належної наукової бази для підвищення якості практики у галузі навчання танцю, а результати проведених досліджень наразі репрезентовані у збірниках більш ніж 200-т наукових конференцій, на сторінках спеціалізованих видань, у навчально-методичній та науковій літературі: «Журнал танцювальної науки та медицини» («Journal of Dance science and Medicine»), «Наука руху людини» («Human Movement Science»), «Міжнародний журнал атлетичної терапії та тренінгів» («International journal of Athletic Therapy and training»), «Медичні проблеми виконавського мистецтва» («Medical Problems of Performing Artists»), «Журнал літературного огляду дослідження сили та кондиціонування» («A Literature Review Journal of Strength and Conditioning Research»), «Дослідження в танцювальній освіті» («Research in Dance Education»), «Британський журнал спеціальної освіти» («British Journal of Special Education»), «Час танцю» («Dancing Times»), «Журнал психології спорту та вправ» («Journal of Sport and Exercise Psychology») та ін.

На сучасному етапі найперспективнішими в галузі танцювальної медицини і науки є дослідження з епідеміології (для кращого розуміння багатовимірних причин травматизму у різних груп танцюристів та розробки програм профілактики і лікування); біомеханіки (аналіз постави та рухів тощо), харчування та гідратації, рекомендації з навчального процесу, інтеграції науки про танці, практики безпечного танцю, стратегії попередження травмування у танцях, антропометрії, інтенсивності в танцях, психосоціальних аспектів навчання тощо,

результати яких активно впроваджуються в освітній процес провідними вищими мистецькими навчальними закладами світу.

Так, наприклад, у Консерваторії музики і танцю Триніті Лабан розроблено інноваційну програму «BSC (HONS) Dance science: fitness and health», яка вступає в дію у вересні 2019 р. Курс, який складається з вивчення основ біомеханіки, спортивної фізіології, психології, фітнесу тощо, спрямований на оволодіння студентами навичками, знаннями та вміннями працювати у різних аспектах хореографічного мистецтва, галузі охорони здоров'я, фітнес-індустрії, а також подальшого навчання і проведення самостійних наукових досліджень.

Варто зазначити, що Trinity Labal Conservatoire of music and dance – визнаний лідер серед вищих навчальних мистецьких закладів Європи, діяльність якого спрямована на розвиток галузі танцювальної медицини і науки. Так, наприклад, керівництвом закладу, ступінь мігістра Dance Medicine and Science була введена 2001 р.

Програма «BSC (HONS) Dance science: fitness and health» розрахована на 3 роки навчання, протягом яких студенти будуть брати участь у технічній практиці, застосовуючи теорії та концепції про яких дізналися в інших модулях, розвивати власні хореографічні навички та поглиблювати розуміння науки танцю за допомогою практичного втілення в контексті навчального процесу.

Під час першого року навчання головна увага приділяється вивченню анатомії, фізіології, правильного харчування та навичок рухів; студенти набувають фундаментальні знання в галузі проведення наукових досліджень. Структура програми передбачає 120 кредитів: «Технічні практики» (30 кредитів, 30 тижнів), «Функціональна анатомія» (20 кредитів, 30 тижнів), «Харчування» (20 кредитів, 15 тижнів), «Навчання руховим навичкам» (20 кредитів, 30 тижнів), «Вивчення науки танцю» (30 кредитів, 15 тижнів). Особливість модуля «Технічна практика» є комплексний підхід до навчальної програми і поетапна інтеграція тем через модулі, для кращого осмислення та засвоєння зв'язків між різними галузями дослідження.

Частина програми, передбачена для другого року навчання, спрямована на поглиблення вивченого матеріалу; студенти розвивають критичні, творчі та комунікативні навички; застосовують набуті знання у різних контекстах, поглиблюють тілесне розуміння теоретичного матеріалу в технічній практиці. Модулі (120 кредитів) розподілені наступним чином: «Технічна практика» (30 балів, 30 тижнів), «Аналіз продуктивності» (40 кредитів, 30 тижнів), «Досвід роботи» (20 балів, 15 тижнів), «Вивчення науки танцю» (30 кредитів, 15 тижнів).

Під час 3-го року навчання головна увага приділена застосуванню теоретичних напрямків науки про танець, освоєних під час перших двох курсів, у різноманітних контекстах. Окрім того, студенти будуть розвивати здатність критично оцінювати результати власних рішень, планувати та проводити незалежне дослідження. Модулі останнього року навчання (120 кредитів) – «Технічна практика» (20 балів, 30 тижнів), «Стратегії навчання для танцю, фітнесу та здоров'я» (20 балів, 15 тижнів), «Творчість і здоров'я» (20 балів, 15 тижнів), «Спеціалізований науковий проект» (60 кредитів) [10].

Варто зазначити, що головним постулатом місії Трініті Лабан є спільне навчання та практика. Відтак, програма «BSC (HONS) Dance science: fitness and health» передбачає поєднання формального, практичного та індивідуального навчання у майстернях та невеликих групах, самостійного навчання у танцювальній лабораторії, проведення самостійних досліджень, роботу з науковою літературою, з метою отримання навичок викладання та вивчення його перспективних методів, підтримки та поглиблення отриманих знань та навичок, критичного мислення та рефлексивної оцінки.

Компоненти оцінювання студентів мають продемонструвати індивідуальні здібності та отримані відповідні результати навчання кожного модуля і включають практичні демонстрації, відкриті тести, структуровані завдання, письмові звіти, рефлексивні часописи, усні презентації та дисертаційне дослідження.

У Сполучених Штатах Америки, одним із провідних навчальних закладів, що популяризує Dance Medicine and Science, є Школа мистецтв Клер Тревор (UCI Claire Trevor School of the Arts), яка є академічним підрозділом Каліфорнійського університету (Ірвін, Каліфорнія), та спеціалізується на виконавському та візуальному мистецтві [7].

Департамент танцю UCI засновано, базуючись на принципі, що професійним хореографам, щоб стати успішними, потрібен значний досвід у більш ніж одна форма танцю, і принаймні в одній академічній галузі. Відтак метою закладу є надихнути і підготувати нове покоління професійних танцюристів. Наразі цей департамент є одним з найбільших та найвідоміших університетських програм у США, який пропонує кілька рівнів балету, сучасного танцю, джазу, іспанського танцю та інших світових танцювальних форм. Спектр курсів включає вивчення історії танцю, критичні проблеми танцю, методи дослідження, кінезіологію, профілактику травмування, науку танцю, хореографію, відеохореографію, танцювальні та відео технології, музику, управління танцями, аналіз рухів Лавана, репертуар, виробництво та спеціальні додаткові курси.

У департаменті створено середовище, в якому студенти вивчають теорію рухів людини з можливістю для проведення звукових, логічних і значних танцювальних заходів, хореографії та педагогіки, метою якого є заохочення інформованих танцюристів, які рухаються з розумінням того, як їхнє тіло може рухатися, щоб повністю реалізувати свій виконавчий потенціал з використанням максимальних нервово-м'язових навичок.

Окрім вивчення профілактики травмування і реабілітації танцюристів, курси забезпечують основу і надають можливість зосередитися на науці танцю та суміжних галузях. Студенти вивчають структурну та функціональну анатомію опорно-рухового апарату і анатомічних структур, які мають безпосереднє відношення до танцю, біомеханіку, досліджують статичні та динамічні методи танцю у контексті кінезіології. Саме застосування знань кінезіології людини, дозволяє студентам розвинути більш глибоке розуміння танцювальних технік і ризиків, пов'язаних з їх неправильним виконанням.

Варто зазначити, що у багатьох департаментах танцю вищих мистецьких навчальних закладів США та Європи, на сучасному етапі активно реалізується система «Functional Screen», для покращення функцій танцю. Дана система всесвітньо визнана однією з найкращих для оцінювання стану опорно-рухового апарату, фокусування в якій зосереджено на динаміці рухів, тобто рух є індикатором роботи тіла, і, відповідно, дозволяє визначити як мозок контролює тіло і як суглоби та м'язи реагують на нього. Серія тестів, призначених для оцінки загального стану та функціонування танцюриста, забезпечує фізичний, медичний, психологічний профіль кожного студента, а результати дозволяють реалізувати весь потенціал, а також виявити потенційно небезпечні для життя медичні відхилення або скелетно-м'язові стани, які можуть призвести до травмування [8, 14]. На думку багатьох спеціалістів, «Functional Screen» може посприяти підвищенню можливостей танцюриста і допомогти змінити моделі рухів, задля посилення тіла і покращення танців [4, 93–106; 6, 287–295].

Завдяки спільним зусиллям досвідчених професіоналів для застосування у вищих мистецьких навчальних закладах були розроблені відповідні скрінінг-програми, оцінювати які можуть викладачі танців, засновуючись на базових знаннях кінезіології та анатомії. Однією з таких програм є «Dancer Wellness Project» (DWP)[9].

Загальні компоненти скрінінгу включають ортопедичні оцінки, які досліджують структуру танцюриста, силу, гнучкість та виявляють його слабкості; функціональні компоненти, такі як танцювальна техніка або пов'язані з нею оцінки на основі рухів для вивчення області в яких танцюрист може отримати зиск від удосконалення або зміни моторного патерну, що може виконуватися під час курсу з техніки рухів; тести, які досліджують баланс та загальну серцево-судинну відповідність, які, до речі, є частиною більшості навчальних курсів відповідно до вимог з продуктивності.

Відтак результати скрінінгу можуть допомогти вчителям та адміністрації навчальних закладів розширити учбову програму з танців, відповідно до потреб студентів; надають танцюристам уявлення про концепції, пов'язані з їх тілами, що сприяє кращій орієнтації; повторні тестування спрямовані відстежувати зміни для окремих танцюристів або груп; отримані результати також можуть посприяти дослідницькій роботі.

Протягом останніх двох десятиліть у Dance Medicine and Science, аспекти пов'язані зі скрінінгом швидко розробляються і стали окремою галуззю, а розробка спеціальних програм для нього у багатьох школах і танцювальних компаніях є вагомим доказом позитивного впливу на процес навчання і практики у галузі хореографії.

Наукова новизна. Розглянуто особливості та тенденції розвитку новітньої галузі хореографічної освіти – Dance Medicine and Science; досліджено діяльність Асоціації медицини виконавських мистецтв (The Performing Arts Medicine Association), Національного інституту танцювальної медицини і науки (Великобританія) та Міжнародної асоціації танцювальної медицини і науки (International Association of Dance Medicine and Science); проаналізовано особливості, наукову

літературу та методичне забезпечення навчальних курсів Dance Medicine and Science кваліфікаційного рівня бакалавр та магістр; визначено пріоритетні форми впровадження Dance Medicine and Science у хореографічну освіту в Україні, а також важливість інноваційного підходу до розробки навчальних планів підготовки фахівців, з урахуванням передового зарубіжного досвіду.

Висновки. На сучасному етапі Dance Medicine and Science як багато-аспектна наука, що сублімує знання з медицини, спорту, соматички, телетерапії, фізіотерапії, танцю, анатомії, фізіології, психології, кінезіології, біомеханіки, аналізу рухів та харчування, з метою вивчення кількісних та якісних аспектів навчання танцю, визнана окремою галуззю хореографічної освіти, яка поєднує ряд наукових дисциплін у робочу практику танцюристів, хореографів та викладачів танцю.

На нашу думку, на сучасному етапі формування та реорганізації системи вищої освіти в Україні, впровадження Dance Medicine and Science у навчальний процес вищих мистецьких закладів та залучення інноваційного підходу зарубіжного досвіду до розробки навчальних планів хореографічної галузі, посприє підготовці висококваліфікованих та конкурентноспроможних у світових масштабах фахівців.

Література

1. About IADMS. *International Association of Dance Medicine and Science* : веб-сайт. URL : <https://www.iadms.org> (дата звернення : 10.05.2018).
2. Beck S., Sanchez E. Educational Opportunities in Dance Medicine and Science. Pittsburgh : International Association of Dance Medicine and Science, 2012. 25 p.
3. Education. *Natuonal institute of medicine and dance* : веб-сайт. URL : <https://www.nidms.co.uk/education> (дата звернення : 14.05.2018).
4. Liederbach M. Screening for functional capacity in dancers: designing standardized, dance-specific injury prevention screening tools. *Journal of dance medicine and science*. 1997. № 1(3). pp. 93–106.
5. Minton S. Research in dance: educational and scientific perspectives. *Dance Research Journal*. – 2000. – № 32/1. – pp. 110–116.
6. Molnar M. Dynamic evaluation of the student dancer: enhancement of healthy functioning and movement quality. *Impulse*. 1995. № 3(4). pp. 287–295.
7. Our philosophy. *UCI Claire Trevor School of the Arts* : веб-сайт. URL : <http://dance.arts.uci.edu/our-philosophy> (дата звернення : 11.05.2018).
8. Potter K. Screening for Improved Dance Function. *The IADMS Bulletin for Teachers*. 2011. Volume 3. № 1. pp. 14–17.
9. *Screening. Dancer Wellness Project* : веб-сайт. URL : <http://www.dancerwellnessproject.com> (дата звернення : 12.05.2018).
10. Undergraduate-programmes. *Trinity Labal Conservatoire of Music and Dance* : веб-сайт. URL : <https://www.trinitylaban.ac.uk> (дата звернення : 11.05.2018).

References

1. About IADMS. International Association of Dance Medicine and Science. Retrieved from : <https://www.iadms.org> [in English].
2. Beck, S., Sanchez, E. (2012). Educational Opportunities in Dance Medicine and Science. Pittsburgh : International Association of Dance Medicine and Science [in English].
3. Education. Natuonal institute of medicine and dance. Retrieved from : <https://www.nidms.co.uk/education> [in English].

4. Liederbach, M. (1997). Screening for functional capacity in dancers: designing standardized, dance-specific injury prevention screening tools. *Journal of dance medicine and science*. (no. 1(3)), (pp. 93–106) [in English].
5. Minton, S. (2000). Research in dance: educational and scientific perspectives. *Dance Research Journal*. (no. 32/1.), (pp. 110–116) [in English].
6. Molnar, M. (1995). Dynamic evaluation of the student dancer: enhancement of healthy functioning and movement quality. *Impulse*. (no. 3(4)), (pp. 287–295) [in English].
7. Our philosophy. UCI Claire Trevor School of the Arts. Retrieved from : <http://dance.arts.uci.edu/our-philosophy> [in English].
8. Potter, K. (2011). Screening for Improved Dance Function. *The IADMS Bulletin for Teachers*. (Vol. 3.), (no. 1.), (pp. 14–17) [in English].
9. *Screening. Dancer Wellness Project*. Retrieved from : <http://www.dancerwellnessproject.com> [in English].
10. Undergraduate-programmes. Trinity Laban Conservatoire of Music and Dance. Retrieved from : <https://www.trinitylaban.ac.uk> [in English].

УДК 793.31

*Гутник Ірина Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри народної та класичної хореографії
Київського національного університету
культури і мистецтв
i.gutnyk@ua.fm*

**СПЕЦИФІКА ПОСТАНОВКИ ОДНОАКТНИХ БАЛЕТІВ
ЗА МОТИВАМИ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ ПРИ ВИВЧЕННІ
ДИСЦИПЛІНИ «МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА»
(спеціалізація «народна хореографія»)**

Метою роботи є аналіз етапів роботи над постановкою одноактних балетів за мотивам літературних творів у процесі вивчення дисципліни «Мистецтво балетмейстера» при підготовці магістрів хореографії. **Методологія дослідження** полягає в застосуванні емпіричного та аналітичного методів збору інформації, спостереження за творчим процесом студентів, що дало змогу проаналізувати специфіку роботи над створенням одноактних балетів за мотивами літературних творів. **Наукова новизна** дослідження полягає у визначенні та описі етапів роботи над створенням одноактного балету магістрантів спеціалізації «народна хореографія». **Висновки.** Звернення до літературних джерел як основи одноактного балету потребує від постановників особливо ретельної підготовки: не лише професійних вмінь і навичок, а й загальної ерудиції. Однак, як показує практика, ці зусилля цілком виправдані, адже використання літературних творів як основи балетмейстерських робіт магістрантів сприяє активізації та закріпленню в них набутих знань і вмінь, розвитку режисерських здібностей і навичок розробки власних режисерських концепцій.

Ключові слова: мистецтво балетмейстера, одноактний балет, літературний твір, постановка, режисура, тематика, художнє втілення.